

P É N T E K I M R E

„Átfazonírozott” valóság

HEGYESHALMI LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSAI

A VESZPRÉMI MŰVÉSZETEK HÁZÁBAN

A kortárs művészet ismét változóban van. S ez feladja a leckét az alkotóknak, az intézményeknek, a műhelyeknek. A posztmodern, a hosszsan elnyúló válság után, amikor már szinte minden pozíciót megszerzett, visszaszorulóban van, elméletben és gyakorlatban elveszette virulenciáját, utóvédharcokra kényszerül. Felkészülhetünk a korrekciók, az irányváltások, az alkotói önvizsgálatok időszakára. Hegyi Lóránd az Élmény és fikció című könyvében ezt írja a 80-as évekről: „A megelőző másfél évtized intellektualista, elvont modelleket felállító, analitikus, elanyagtalantató rendszerközpontú koceptualista és minimalista tendenciáival való szembefordulás”, az ami eljön... Eltávolodás a koceptualizmus és a minimal art tiszta, homogén, reduktivista formafelfogásától és fogalmiságától.” Az elmúlt ötven évbe sok minden belefért. Belefért az a következetesség is, amivel egyesek életművüket akarták megvalósítani a posztmodern elképzelések jegyében. Köztük Hegyeshalmi László is, aki figuratív kezdektől jutott el a az ecsetnyomok rögzítéséig, az installációig, a performanszig.

Egyes kritikusai „rejtőzködő” egyéniségnek tartják, pedig talán nem erről van szó. A festőművészet mellett vezetői, kurátori elfoglaltságai, az utóbbi években a veszprémi Művészetek Háza irányítása rengeteg energiáját felemésztette, s valóban nem egy önmotogató alkat, akkor lép a nyilvánosság elé, ha van mondandója, ha úgy érzi, megszülettek az új, számára is fontos alkotások. S mint kiderült, a november végén megrendezett három tárlat, a saját intézményében, egy grandiózus, mondhatni lázas munkakedv, egy szerteágazó, de mégis szerves elképzelés és precíz kivitelezés eredménye. Az egésznek Hybrid theory lett a címe, a Csikász Galéria kollekcója az Angelus novus, a Várgaléria a Fekete és fehér, a Magtár (szintén a Várgaléria épületében) a Tender textures címet kapta. Hegyeshalmiról a festészet ugrik be elsőnek, s ő maga is annak tartja magát, pedig voltak ígéretes textiles művei is, és sokoldalú tájékozdása, anyagfelhasználása és megmunkálása ebből az anyagból kitetszik.

Ezt csak azért mondom, mert a fő helyen, a Csikász Galériában a festmények és grafikák kaptak helyet.

Bár a figuralitásról lemondott, az első képek közt számosat találunk, amelyek felbomlott formák közt is az emberi test alakzataira emlékeztetnek. Az *Egy férfi- Egy nő* – ráadásul párban – ennek a vibráló, szellős ecsetjárásnak a következménye. A másik – ez csak később derül ki – a művész nem kronologikusan rakta össze a képeket, hanem különböző, olykor tematikus, formai jellegű csoportokat, kisebb egységeket rakott össze, s bizony néha elképedünk – az évszámokat nézve – miként váltak a különböző korszakokban készült festmények, grafikák egylényegű halmazzá. Hegyeshalmi nagyon is érdeklik – érdekelték – a természeti formációk, mint Park, Nap,

Hold, Színes tér – de belőlük már a művész látomása lett, belső víziója, melynek törvényei inkább pszichológiaiak, mintsem a valóság, a látvány leképezéséi. Van, amikor egy dátum lett a képcím, mint a 2016.5.8.1. esetében, máskor a Park viruló zöldje válik hidegletlős hangulati analógiává. A 2017-es *Greenday* arról tanúskodik, hogy a művészre nem voltak hatástalanok a zöld teóriák és mozgalmak, s több sorozat is keletkezett a zöld szín variánsaiból, hogy a mellettük lévő kép (1989-ből) Kandinszkij emlékének áldozzon.

Foglalkoztatják a természeti jelenségek, mint a fény. Az *Esti dal* egy korai kép, ennek a jelenségnek egy lírai feldolgozása, s a mellette lévő kép, 2016-os dátummal – *A fény útja* – már fizikai törvények lenyomata, Alkony és Felhő alcímekkel. De ide tartozik a 2017-es vízió, a *Colors on he lake* – a *Tó színei* című festmény. Hegyeshalmit – ahogy kitűnik válogatásából – rendkívül érdekelték a csomópontok, az összeroldódások, amelyek sűrűbb szövetét adták az analízis mítoszának. A félabsztrakt *Madárállomás* ilyen, 1983-ból. A szintén korai *Macondo* a Nobel-díjas író, Garcia Mar regényének helyszíne, a kellő titokzatossággal. Feltűnnek az utazások emlékei, mint a *Berlin* és *Fragment*.

Számomra egy kedves közjáték a Vázlat a fürdőzőkhöz, 1975-ből. Talán a művész – kissé ironikusan – emlékeztetni akarta (magát is) a nézőt –, honnan indult el valamikor... S hova érkezett? A Cím nélküli képhez, amelyen csak egy mondat áll: A bab alatt a gázt 12 óraker gyűjtsd meg. Igazi konceptualista mű, s még szellemes is.

Az *Angelus novus* – 1982-ből – a spiritualista időszak terméke. A látlat azon részét képezi, amely művész ilyen jellegű elkötelezettségéről vall. A *Kereszt* ilyen kifejeződés, amely lényegét, a szenvedésnek kitett embert ábrázolja. A *Krisztus-fej* – szintén a korai időszakból – ennek a szenvedésnek grafikai emblémája. Hegyeshalmi *Angel*-je pedig metsző élességgel száll(t) fel 1973 égre. Radnóti idézése – *Sem emlék, sem varázslat* – egészen megkapó, bár a dátum szerint ugyancsak a pályakezdés időszakából való. 1974-es. A Korom-képek ugyancsak egy sorozat darabjai, melyek tulajdonképpen fekete-szín tanulmányoknak is megfelelnek. S ennek a vonzásában került ide a Római árnyék is, amely történelmi falak elsötétülését állítja elénk. A *Római éjszaka* szintén e koncentráció része.

S persze, nem hiányozhat a „keleti szál” sem. Hegyeshalmi ezt is kipróbálta: *Távoli hang* címmel festett japános-kínaias mintákat, kalligrafikus jegyeket.

Egy újabb fény-kavalkád: A *Ragyogás 1-2*, a *Nyári dél Gébárt, Kék árnyékban, Fény 1-2, 4-5*.

A Várgalériában *Black and White* címet kapta a kísérletezőbb, anyaghasználatában is szokatlanabb összeállítás. A *Változó tér* darabjai papír és nyomdafesték felhasználásával készültek, a fekete-fehér foltok alkalmazásával. A *War is over* a betűrácsponatok variánsaival játszik el, az *Érintés*, a *Fekete kép* hajdani textiles megoldásokra emlékeztet. A nagy méretű hajtogatások, rácsok, assemblage-ok, a mértani és optikai műveletek a tér kitöltésének változatos építményeit állítják elénk.

Végül a Magtárban található mű egy installáció – nyitott, lebegő sátorlapok, amelynek oldalait fekete rajzok, ábrák borítják be. A belül elszórt téglák valamilyen

romra engednek asszociálni, a falakon látható képek az út, az utazás élménykörét jelenítik meg. (*Úton, Torzó, Jittera*) A *Velem* pedig egy forrás felbuggyanását idézi fel, 1982-ből.

Hegyeshalmi László bizonyított, magának és közönségének. Rejtőző műhelyében jelentős mennyiségű műtárgy halmozódott fel, amelyek egy része most nyilvánosságra került. Következetessége tiszteletre méltó. Az a bizonyos analitikus látásmód teljes spektrumában érvényesül a művek kiformalásában.

A leépülés, a roncsolás, az alapegységekre visszavezetett érintés, olykor ecsetvonás, megteremtette a posztmodern kánonnak megfelelő műveket. Praznovszky Mihály megnyitójában a következőket mondta:

Én még ennél is tovább mennék. Némi nagyképűséggel szembesíteném magunkat mindazokkal a mai képzőművészeti kérdésekkel, amelyek a jelenkori művészt érdeklik, meghatározzák, befolyásolják. Vajon a képeire igaz-e még az, amit pár éve kedves, néhai barátunk, Heitler László fogalmazott meg egy lexikon szócikk terjedelméhez igazítva: „A gesztusfestészet és a geometriai absztrakció jegyeit viselő, néhol ötvöző képein kultúr- és művészettörténeti elemeket használ föl. A természeti és a mértani motívumokat a montázs, a kollázs, az összeépítés módszerével igyekszik – szavai szerint – kortárs képvilággá igazítani.”

A „kortárs képvilág” kétségtelenül megvan, s ez a szó: *igazítás* is helyénvaló. A motívumok elrendezése, átrendezése fontos eszköze ennek a művészeti elgondolásnak. Kérdés: meddig, s hova jutunk el az átfazonírozott valóságképpel?

